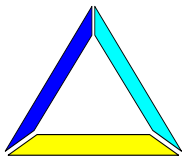
Інститут Економічних Досліджень та Політичних Консультацій в Україні
Німецька Консультативна Група з Питань Економічних Реформ

01034 Київ, вул. Рейтарська, 8/5-А, тел. (+38044) 228-6342, 228-6360,
факс 228-6336
E-mail: institute@ier.kiev.ua, http://www.ier.kiev.ua

S32

Який вид податкової амністії потрібен Україні?

Резюме

Оподаткування та легалізація доходів минулих періодів має бути важливим завданням фіскальної та економічної політики в Україні. Таким чином, ми цілком погоджуємося з Урядом щодо необхідності надання стимулів тим, хто ухилився від сплати податків, задекларувати їх доходи, отримані протягом минулих періодів. Але ці стимули необхідно надавати дуже обережно, щоб водночас з цим не завдати шкоди економічному розвитку в Україні.

Уряд планує провести одноразову податкову амністію за зниженими ставками податку для фізичних осіб без перевірки походження доходів. Така амністія може бути не зовсім успішною в легалізації доходів минулих періодів і може мати значні негативні наслідки для української економіки. Зокрема, ми занепокоєні її наслідками на корупцію, кримінальну діяльність та відмивання грошей. Через ці причини ми пропонуємо альтернативний варіант. З нашої точки зору, Уряд має вжити заходів для добровільного декларування доходів минулих періодів (довготривала податкова амністія). Особи, які ухилились від сплати податків, і хочуть добровільно задекларувати свої доходи минулих періодів, мають бути звільнені від судових переслідувань. Але вони не повинні звільнятися від можливих перевірок походження їхніх доходів. Таким чином, ми відхиляємо заплановану податкову амністію, яка не передбачатиме перевірки походження доходів, а підтримуємо амністію з можливістю такої перевірки. Крім того, ставки податку не мають бути знижені спеціально для податкової амністії, тому що це сприятиме пожвавленню діяльності у тіньовій економіці і зменшить податкову дисципліну у майбутньому. Натомість, доходи минулих періодів мають оподатковуватися за звичайними ставками, які діють під час подання декларації, оскільки значне зниження ставок податку, передбачене у законопроекті про оподаткування доходів фізичних осіб, надасть достатньо стимулів для легалізації доходів минулих періодів.

Зміст

1. Вступ
2. Типи податкової амністії
3. Два варіанти податкової амністії в Україні
   3.1. План Уряду: одноразова податкова амністія за зниженими ставками податку без перевірки походження доходів
   3.2. Наша пропозиція: довготермінова податкова амністія за незниженими ставками податку з можливістю перевірки походження доходів
4. Порівняння двох пропозицій
5. Висновки

1. Вступ

Відомо, що в Україні протягом минулих років було не сплачено великі суми податків. На жаль, особи, які ухилялися від сплати податків, майже не мають стимулів для декларації власних доходів минулих періодів. По-перше, існуюча система майже не робить різниці між особами, які ухилялися від сплати податків, і добровільно задекларували доходи минулих періодів і тими, кого було розкрито податковою адміністрацією. На приклад, добровільна декларація доходів минулих періодів не захищає від судових переслідувань осіб, які ухилялися від сплати податків. По-друге, ставки податку на доходи фізичних осіб є досить високими.

Отже, якщо уряд не вживатиме ніяких заходів, податки несплачені в минулому залишаться несплаченими і доходи минулих періодів не будуть легалізовані. Це може негативно вплинути на доходи державного бюджету, інвестиції в реальну економіку, розвиток банківської системи і права власності. Щоб покращити ситуацію, Уряд планує провести одноразову податкову амністію без перевірки походження доходів. В цій роботі ми обговорюємо плани Уряду і пропонуємо альтернативу – довготермінову податкову амністію з можливістю перевірки походження доходів.

В частині 2 ми робимо огляд різних типів податкової амністії і міжнародний досвід. В частині 3 ми оцінюємо офіційні плани проведення податкової амністії і пропонуємо нашу альтернативу. В частині 4 ми порівнюємо економічні ефекти обох пропозицій.

2. Типи податкової амністії

В цій частині ми аналізуємо головні моменти концепції податкової амністії, які є важливими для подальшого огляду, базуючись на класифікації по їх тривалості та типу переваг, які отримує платник податків.

Критерій тривалості

Одноразова амністія (One-shot amnesty): під час такої амністії платникам податків надається наперед визначений період часу для легалізації власних доходів минулих періодів (переважно від двох місяців до року). Очікується, що таку пропозицію не буде запропоновано в майбутньому. Амністія може бути надана за існуючих або знижених ставках податку, цивільна і кримінальна відповідальності можуть бути відмінені або зменшені.

В теорії, одноразова податкова амністія *за зниженими ставками податку* є дуже привабливою, тому що вона створює міцні стимули для людей брати в ній участь, і, таким чином, розширює податкову базу. Однак, вона може також призвести до очікувань таких амністій в майбутньому, і, отже, до зниження податкової дисципліни. Таким чином, щоб забезпечити успіх податкової амністії, податкова адміністрація повинна запровадити більш жорсткий механізм примусу сплати податків, що вимагає додаткові адміністративні видатки.

Періодичні амністії (Intermittent amnesty): такі амністії оголошуються кожні декілька років. В деяких країнах практика проведення багаторазових амністій була досить поширеною, хоча кожну з них було проголошено одноразовим пільговим періодом. На приклад, Індія запропонувала шість амністій починаючи з кінця 1970х років. Багаторазові амністії було проведено в Аргентині, Бельгії та Філіппінах. Амністії можуть надаватися за існуючими чи зниженими ставками податку. Однак, періодична амністія вважається найнебезпечнішим видом податкової амністії через існування постійних очікувань амністій в майбутньому і зменшення податкової дисципліни.

Довготермінова амністія (Permanent amnesty): під час такої амністії можливість легалізувати доходи минулих періодів існує постійно за існуючих, незнижених податкових ставках. Крім податків, платники податків можуть бути зобов'язані сплатити помірний відсоток або штраф. Зазвичай, особи, які ухилялися від сплати податків, але добровільно сплатили несплачені вчасно податки, звільняються від ймовірної кримінальної відповідальності. В принципі, ця амністія означає перенесення кінцевого

строку подання податкової декларації. США, Німеччина[1], Канада, Нідерланди, Норвегія, Італія, Нова Зеландія, Швейцарія та Швеція мають риси довготривалих амністій в їх податкових системах.

Як показують декілька емпіричних робіт, через те, що довготривала податкова амністія проводиться з незниженими податковими ставками, вона призводить до нульових втрат доходів або навіть до їх збільшення в довгостроковому періоді (на відміну від негативного довгострокового ефекту на доходи від проведення одноразової чи періодичної податкових амністій спричиненого очікуваннями подальших амністій в майбутньому). Крім того, довготривала амністія справді може призвести до зростання ефективності та справедливості податкової системи.

Тип переваг, які отримує платник податків

Амністія з можливістю перевірки походження доходів (Return amnesty): під час такої амністії платникам податків надається можливість виправити податкові декларації із застосуванням менших покарань. Така амністія дозволяє платникам податків скорегувати свої доходи (в бік збільшення) і сплатити несплачені податки. Платники податків, які беруть участь в амністії, не є захищені від перевірок і аудиту податкової адміністрації.

Амністія без перевірки походження доходів (Investigation amnesty): такі амністії передбачають звільнення платника податків від перевірок справжньої суми і походження доходів, іноді, за рахунок спеціального амністійного платежу. Цей тип було широко застосовано в Італії (п'ять амністій між 1973 та 1986 роками), Колумбії (1987) та Аргентині (чотири амністії між 1970 і 1984 роками).

3. Два варіанти податкової амністії в Україні

3.1. План Уряду: одноразова податкова амністія за зниженими ставками податку без перевірки походження доходів

На початку 2003 року, Президент знову підняв питання про податкову амністію: протягом 3-6 місяців має бути проведено одноразову податкову амністію за ставкою податку на легалізовані доході 10%. Це може бути не податок, а відрахування до Пенсійного фонду. Слідуючи заяві Президента, на початку березня Перший Віце-прем'єр-міністр М.Азаров оголосив про плани Уряду України щодо впровадження податкової амністії 1го Січня 2004 року, разом із Законом про податок на доходи фізичних осіб. Він зазначив, що це допоможе зменшити тіньову економіку та залучити інвестиції. Хоча будь-яка конкретна інформація щодо запланованої податкової амністії є поки що невідомою, беручи до уваги попередню дискусію щодо цього питання, ми припускаємо, що Уряд планує проведення *одноразової податкової амністії за зниженими ставками податку без перевірки походження доходів*.

Питання податкової амністії найбільш активно почало обговорюватися з 2000 року після Декрету Президента, в якому він наголосив на важливості легалізації доходів фізичних осіб. Відповідні проекти було підготовлено як Урядом, так і депутатами. Намагаючись зініціювати одноразову податкову амністію для фізичних осіб, Президент і Уряд мали за мету вдосконалення інвестиційного клімату, розвиток підприємницької діяльності в країні, зменшення тіньової економіки, зростання кредитного потенціалу та спрямування коштів в реальну економіку. Проекти депутатів передбачали податкову амністію для фізичних і юридичних осіб, і як найголовнішу ціль повернення фінансового капіталу в Україну, й, таким чином, розширення податкової бази в майбутньому. Спільними рисами всіх проектів було те, що платники податків, які добровільно декларують доходи минулих періодів, були звільнені від судових переслідувань, в них не вимагалося зазначати джерела доходів і не дозволялося легалізувати кримінальні доходи. Крім того, податкові амністії пропонувалися за зниженими або нульовими[2] ставками податку. Однак, жоден проект не було прийнято Верховною Радою.

---

[1] В Німеччині довготривала податкова амністія називається 'Selbstanzeige' – *"заява платника податків про помилковість при поданні декларації".*

[2] Проекти С.Терьохіна (2000 та 2002) не передбачали сплати жодних податків при легалізації доходів.

3.2. Наша пропозиція: довготермінова податкова амністія за незниженими ставками податку з можливістю перевірки походження доходів

Ми пропонуємо альтернативний тип амністії - довготермінову податкову амністію з можливістю перевірки походження доходів (або добровільну подачу інформації про власні доходи), яка є іншим способом легалізації доходів фізичних осіб за минулі періоди, які знаходяться як в Україні, так і за кордоном[3], і на які податки не було сплачено. Крім того, забезпечення добровільної подачі інформації про власні доходи має бути запроваджено разом з зменшенням ставки податку на доходи фізичних осіб[4]. Доходи минулих періодів мають оподатковуватися за звичайною ставкою, яка діє під час декларування доходів і очікується на рівні 15%, що є значно нижче ніж існуюча ставка. Отже, платники податків отримають достатні стимули для участі в амністії і амністія, швидше за все, буде успішною.

Забезпечення *можливості перевірки походження доходів* гарантуватиме те, що платники податків подаватимуть правильну інформацію щодо обсягу та типу оподаткованого доходу, так як існує можливість випадкових аудитів. Рішення чи проводити перевірку платника податку, який добровільно задекларував доходи минулих періодів, має базуватися на об'єктивних факторах; податкова влада має мати якомога менше свободи у вирішенні цього питання. Крім того, щоб забезпечити ще більший успіх амністії, уряд має оголосити запровадження більш жорстких механізмів примусу сплати податків.

4. Порівняння двох пропозицій

В цій частині ми порівнюємо економічні ефекти від запровадження плану Уряду і нашої пропозиції. Ми розглядаємо їх вплив на детінізацію економіки, доходи державного бюджету, інвестиції, розвиток банківського сектору і права власності в Україні (i-v). Крім того, ми аналізуємо можливі негативні ефекти пов'язані із корупцією і відмиванням грошей (vi-vii).

(i) Детінізація

План Уряду

Уряд планує податкову амністію за значно зниженими ставками податку на задекларовані доходи. Така амністія призведе до очікувань майбутніх податкових амністій за зниженими ставками податку. Отже, платники податків матимуть стимули чекати до наступної амністії, щоб задекларувати власні доходи, що призведе до погіршення їхньої податкової дисципліни. Крім того, дисципліна чесних платників податків також може погіршитися через те, що вони бачитимуть, що несплата податків може бути пробачена. Таким чином, одноразова податкова амністія заохочуватиме, а не зменшуватиме тіньову економіку.[5]

Наша пропозиція

Так як ми пропонуємо довготермінову податкову амністію за незниженими ставками податку, платники податків не очікуватимуть знижених ставок податків в майбутньому і не чекатимуть на наступну амністію. Отже, така податкова амністія не призводитиме до зростання тіньової економіки.

(ii) Доходи державного бюджету

План Уряду

Короткостроковий позитивний вплив на доходи державного бюджету є одним з найголовніших аргументів на користь запланованої податкової амністії. Під час

[3] Інші заходи мають бути вжиті, якщо доходи, які тримаються за кордоном були оподатковані в Україні і нелегально вивезені з країни (відтік капіталу).

[4] 20 березня 2003 року, Верховна Рада прийняла в другому читанні Проект Закону про Оподаткування Доходів Фізичних Осіб, відповідно до якого буде запроваджено єдину ставку податку на рівні 15%. Однак, рішення щодо можливості введення зниженої ставки податку на рівні 13% на перехідний період до 1го січня 2006 року буде розглянуто під час третього читання.

[5] Цей аргумент також використано в частині 4(ii).

декларування доходів минулих періодів, громадяни сплачуватимуть прострочені податки, які інакше ніколи не були б сплачені. Однак, як показує досвід багатьох країн, короткостроковий вплив на доходи є незначним. Крім того, прихильники запланованої амністії стверджують, що одноразова податкова амністія може призвести до розширення податкової бази завдяки залученню власних доходів з тіньової економіки до офіційної. Однак, в Україні такий вплив податкової амністії буде досить незначним, так як очікується, що заплановане зниження ставок податку на доходи фізичних осіб і пенсійних внесків призведе до розширення податкової бази в будь-якому випадку.[6]

Слід зазначити, що фіскальний успіх будь-якої податкової амністії має бути оцінено не тільки зважаючи на її короткострокові наслідки, але також на її довгостроковий вплив на доходи державного бюджету. У випадку одноразової податкової амністії за зниженими ставками податку, як свідчить досвід багатьох країн, довгостроковий вплив буде негативним[7], що загалом пояснюється погіршенням податкової дисципліни, як було описано в частині 4(і). Негативний довгостроковий вплив запланованої амністії на доходи державного бюджету переважатиме позитивні короткострокові наслідки. Оскільки, фіскальна ситуація в Україні є досить стабільною, немає потреби поспішати із проведенням одноразової амністії із зниженими ставками податку.

Наша пропозиція

Запропонована нами довготермінова податкова амністія не матиме значних позитивних короткострокового наслідків, так як існує можливість певного часового лагу між впровадженням довготермінової податкової амністії і рішенням платників податків брати в ній участь. Однак, в довгостроковому періоді довготермінова податкова амністія матиме постійний позитивний вплив на доходи державного бюджету. Податкова дисципліна не погіршиться як наслідок довготермінової податкової амністії з можливістю перевірки походження доходів, так як не існує очікувань знижених податків в майбутньому і загроза бути розкритими органами податкової адміністрації є досить значною.

(iii) Інвестиції в реальну економіку

Прихильники податкової амністії зазвичай стверджують, що під час податкової амністії буде задекларовано доходи минулих періодів, які тримаються в країні чи за її межами, що може призвести до зростання інвестицій в реальну економіку. Однак, міжнародний досвід свідчить, що такий зв'язок є досить слабким. В той час як уряди багатьох країн розраховують на репатріацію коштів як засіб для збільшення інвестицій в країні, небагато амністій мали успіх в легалізації коштів, які тримаються за кордоном. По-перше, дуже важко заохотити повернення капіталу в країну. Амністії в Індії (1997) та Казахстані (2001), головною метою яких була репатріація капіталу з-за кордону, не досягли успіху в досягненні цієї мети. По-друге, навіть якщо амністія була успішною, як в Італії (в 2002 році біля 55 млрд. доларів США було повернено в країну), репатрійовані кошти було використано на фінансові інвестиції, а не на інвестиції у виробництво.

Податкова амністія не є головним фактором, який визначає привабливість інвестиційного клімату в країні. Отже, лише її впровадження не створить додаткові стимули для зростання інвестицій. Через існування високого регуляторного навантаження, законодавчої і політичної нестабільності, тощо, інвестиції в Україну залишаться ризиковими і дорогими навіть після запровадження одноразової податкової амністії. Слід зазначити, що тіньові доходи не були найбільшою перешкодою на шляху зростання інвестицій в минулому. Частину власних тіньових доходів було інвестовано в нерухоме майно без зайвих проблем. Сьогодні, будівництво і реконструкція вважаються

[6] Легалізація оплати праці очікується завдяки низьким ставкам податку на доходи фізичних осіб та пенсійних внесків.

[7] Є визнаним те, що навіть успішна податкова амністія в Індії в 1997 році (близько 500 тисяч людей взяло участь в амністії і близько 2.5 млрд. доларів США було зібрано) після її проведення мала негативний вплив на доходи державного бюджету, який перевищив прибутки отримані під час податкової амністії.

одним з найлегших шляхів легалізації доходів в Україні.[8] Крім того, до 2000 року інвестиційна діяльність також здійснювалася через офшорні зони.[9] Це підтверджується тим, що за обсягами прямих іноземних інвестицій в Україну Кіпр займає друге місце.

План Уряду

Вплив одноразової податкової амністії на зростання інвестицій буде мінімальним в Україні, так як покращення інвестиційного клімату є мало ймовірним за короткий проміжок часу, протягом якого діятиме податкова амністія, і, таким чином, не буде забезпечено додаткові стимули для більших інвестицій.

Наша пропозиція

Довготермінова податкова амністія надасть потрібний для вдосконалення інвестиційного клімату період. Отже, платники податків візьмуть участь в податковій амністії тоді, коли вважатимуть, що інвестиційний клімат значно покращився і вони можуть отримати стабільні доходи від своїх інвестицій. Це дозволить їм уникнути додаткових витрат пов'язаних із функціонуванням в тіні або через офшорні зони.

(iv) Розвиток банківського сектору

Сьогодні банківський сектор розвивається досить швидко.[10] Очікується, що заплановане зниження ставок податку на доходи фізичних осіб та пенсійних внесків призведе до подальшого зростання депозитів, оскільки працедавці і працівники декларуватимуть більшу частину фактичної заробітної плати ніж раніше. Отже, банківська система продовжуватиме швидко зростати незалежно від впровадження податкової амністії.

План Уряду

Якщо впроваджена одноразова податкова амністія не буде успішною в легалізації доходів, то вона матиме незначний вплив на банківський сектор. Однак, якщо ця амністія буде успішною, то легалізація доходів минулих періодів і репатріація капіталу призведе до значного притоку коштів в банківський сектор. Беручи до уваги його поточний швидкий розвиток, "успішна" одноразова податкова амністія може мати дестабілізуючий вплив на банківський сектор.

Наша пропозиція

Ставлення багатьох людей до українського банківського сектора залишається досить обережним. Але з часом, їх довіра зростатиме, забезпечуючи стабільний притік коштів. Отже, довготермінова податкова амністія матиме поступовий і довгостроковий вплив на банківську систему, відображений в стійкому зростанні депозитів.

(v) Права власності

Податкові амністії надають гарну можливість платникам податків задекларувати власні доходи, акції, нерухомість, культурні цінності, тощо і, таким чином, забезпечує їхні права власності. На сьогодні, ці об'єкти можуть бути зареєстровані на ім'я родичів або друзів, які є безробітними або пенсіонерами. Після сплати всіх боргів державі, платник податку отримає можливість легалізувати всі свої збереження і розпочати нове податкове життя.

Однак, успіх податкової амністії в забезпеченні прав власності переважно залежить від довіри до держави, яка, хоч і зростає останнім часом, залишається досить низькою в Україні. Громадяни, які бажають забезпечити свої права власності, не декларуватимуть власні доходи минулих періодів, якщо існує ймовірність переслідування податковими чи

---

[8] Навіть на первинному ринку нерухомості не вимагається декларувати джерела доходів спрямованих на фінансування будівлі житла. Більш жорсткий контроль може бути запроваджений в результаті введення в дію закону про відмивання грошей.

[9] Відповідно до поточного регулювання приватизації (визначення стратегічного інвестора, приватизаційної програми) офшорні компанії не можуть брати участь в приватизаційному процесі.

[10] В 2002 році депозити фізичних осіб зросли на 68%.

правоохоронними органами в майбутньому. Це може статися у випадку, коли обрано новий уряд або парламент.[11] Таким чином, для деяких платників податку витрати і ризик оперування в тіньовій економіці будуть нижчими ніж в офіційній, і, отже, вони не братимуть участь в податковій амністії раніше ніж покращиться довіра до держави.

План Уряду

Запланована податкова амністія буде запроваджена на короткий термін часу. Отже, буде недостатньо можливості забезпечення прав власності через декларацію доходів минулих періодів для успішної амністії в Україні, так як збільшення довіри до держави вимагає часу.

Наша пропозиція

Наша пропозиція надає можливість платникам податків легалізувати власні доходи минулих періодів в зручний для них час: коли існує високий рівень довіри до держави, нема ймовірності переслідування податковими органами і загрози відміни результатів амністії. Позитивний досвід осіб, які вже взяли участь в податковій амністії, може стимулювати інших платників податків до участі в ній.

(vi) Відмивання грошей

План Уряду

Запланована амністія *без перевірки походження доходів* може призвести до легалізації доходів отриманих від нелегальної діяльності, так як учасники амністії не повинні зазначати джерела своїх доходів. Таким чином, така амністія надає ідеальну можливість для відмивання грошей. Крім того, вона може сприяти подальшій нелегальній діяльності в країні, так як проведення одноразової амністії породжуватиме очікування майбутніх амністій. Отже, цей тип амністії може погіршити відносини України з FATF і призвести до поновлення контрзаходів.

Наша пропозиція

Так як ми пропонуємо амністію *з можливістю перевірки походження доходів*, то можливості для відмивання грошей будуть мінімізовані.

(vii) Корупція

План Уряду

Планується, що до участі в амністії *без перевірки походження доходів,* залучатимуться всі фізичні особи, включаючи державних службовців. Так як за такої амністії не вимагається зазначати джерела доходів, то доходи отримані від корупції, переважно хабарі, можуть бути задекларовані, про що свідчить міжнародний досвід. Отже, надання державним службовцям можливості легалізувати їхні корумповані доходи буде еквівалентним визнанню того факту, що корупція може бути допущена і пробачена. Це сприятиме подальшому розвитку корупції в країні. Крім того, це може призвести до погіршення міжнародного іміджу України. [12]

Звичайно, податкова амністія може виключити державних службовців від участі в ній. Але це не буде вирішенням проблеми, тому що доходи можуть бути задекларовані не державними службовцями, а їх родичами або друзями.

Наша пропозиція

Випадкові аудити під час запровадження довготермінової податкової амністії *з можливістю перевірки походження доходів*, сприятимуть легалізації державними службовцями лише непов'язаних з корупцією доходів.

---

[11] Найвиразнішим прикладом цього є податкова амністія в Білорусі, проведена в середині 1990х років.

[12] Наприклад, хоча досвід податкової амністії 2001 року в Казахстані часто називається успішним прикладом податкової амністії, декілька експертів розглядають її як таку, що була проведена для державних службовців (зазначення джерел доходів не вимагалося), що мало негативний вплив на імідж країни.

5. Висновки

В цій роботі ми розглянули два альтернативні підходи пов’язані з оподаткуванням і легалізацією доходів минулих періодів. Уряд планує провести одноразову податкову амністію за зниженими ставками податку без перевірки походження доходів. Натомість, ми пропонуємо запровадити довготермінову податкову амністію за незниженими ставками податку з можливістю перевірки походження доходів. Порівняння економічних ефектів обох планів показує, що наша пропозиція буде більш ефективною і не матиме негативних наслідків, що можуть виникнути при запровадженні плану Уряду.

Запланована Урядом амністія спричинить виникнення очікувань майбутніх податкових амністій за зниженими ставками податку. Отже, вона не боротиметься, а заохочуватиме діяльність в тіньовій економіці. Вона може збільшити доходи державного бюджету лише в короткостроковому періоді і за рахунок доходів в довгостроковому періоді. Вона також незначно сприятиме зростанню інвестицій в реальну економіку і не матиме позитивного впливу на розвиток банківського сектора. Така амністія може спричинити зростання корупції і відмивання грошей.

Наша пропозиція не сприятиме пожвавленню діяльності в тіньовій економіці і може мати позитивний довгостроковий вплив на доходи державного бюджету. Вона призведе до поступового зростання інвестицій та стабільного розвитку банківської системи. Крім того, вона буде ефективною для забезпечення прав власності в довгостроковому періоді, що пов’язано із можливістю добровільного декларування доходів минулих періодів в майбутньому. Така амністія унеможливлює легалізацію доходів від кримінальної діяльності і корупції.

Тому, ми пропонуємо українському Уряду переглянути його плани щодо амністії і запровадити довготермінову податкову амністію за незниженими ставками податку з можливістю перевірки походження доходів.

Н.Л., С.Б., Р.Д., рецензент: Ф.П.

Київ, квітень 2003 р.